

ЗОРАН ПЕТРОВИЋ ПИРОЋАНАЦ
Институт за политичке студије
Београд

УДК 316.334.3(4+497.11)
Оригиналан научни рад
Примљен: 02.06.2015
Одобен: 23.06.2015

НАРОДНЕ КЛАСЕ ЕВРОПЕ, ЗАБРИЊАВАЈУЋИ СВЕТ И ШТА ЋЕ ЧИНТИ МАЛЕНА СРБИЈА

Сажетак: Следи девастирајући споразум ЕУ са САД о слободној трговини. ЕУ доживљава економске потресе и социјална врења која је суштински слабе, док 28 чланица не успева да пронађе самосвојан пут развоја, без дириговања из САД. БРИКС напредује и озбиљно најављује да ће одменити ММФ и Светску банку и донети праведније финансијско пословање на планети.

Србија притом неће бити примљена у ЕУ барем пет и више година, али има довољно времена да темељно припрема планове против намера да буде територијално, политички, војно, геополитички, за дуги историјски период и иререверзибилно; осакаћена.

БРИКС у том рекомпоновању српске стратегије може свакако да игра реалну и исцељујућу функцију. Ова планетарно делотворна и у блиској будућности итекако перспективна економско - политичка формација, финансијски је све моћнија, а политички искрено несврстана. БРИКС би маленој Србији могла значајно да помогне у обновитељском предстојећем периоду. Актуелна политичка класа на власти, предвођена Вучићем, „само“ треба да смогне стратегијске храбрости за коперникански исцељујући обрт - да промени стратегијску парадигму.

Кључне речи: Економски НАТО, народне класе, алтермондијалисти, БРИКС, Вашингтерна, безбедносна архитектури и геометрија Југоисточне Европе, енергетски ратови, Трансатлантско трговинско и инвестиционо партнерство (ТТИП)

Централнобалканска Србија и ЕУ растућих противречности

У претходној деценији многи геополитички и геоекономски стучњаци сматрали су како је дошло време када Сједињене америчке државе све више губе интересовање за европску регију, као и за Евроатлантски савез. Тврдило се да се САД окрећу Пацифичком басену и Далеком истоку, другој светској сили Кини као ривалу, али и економском и финансијском партнеру. ЕУ се, виђено из Америке, уочљиво окретала ка својим источним и јужним суседима. У прилог томе говорила је и чињеница да се у последњој америчкој предизборној

кампањи ЕУ готово није помињала, осим у контексту „непожељног примера, који по сваку цену треба избећи.“

У нашој анализи незаобилазна је констатација да, иако је прошло време њене неспорне хегемоније из деведесетих прошлог столећа, САД и 2015, и наредних година, остају водећа светска сила. Геоекономска стабилност, више него двовековни континуитет, као и транспарентност њених институција, чине да њена валута остаје и даље практично једина монета планетарних финансија, привредне размене и инвестиција.¹

Суочена са чињеницом да више није стратегијски приоритет САД, ЕУ је постала свесна потребе за преузимање дипломатске иницијативе у правцу истока и југа, као и за самостално јачање сопствене безбедности. На југоистоку Европе, где се састају та два суседна простора као најважније зоне контакта, остаје под знаком питања будућност једне од најосетљивијих регија за стабилност Европе и Медитерана.

Бављење балканском проблематиком је тешко одвојити од истраживања глобалних противуречности. Највише стога што је европски југоисток пречесто био показатељ, али и пројектовани даљински, глобалних турбуленција. Професор Кидо, са Универзитета Нагоја, није олако говорио да његова мотивација за разумевање друштвених и историјских процеса на Балкану долази из потребе да схвати шта се може очекивати и у самом Јапану.² „Међународна заједница је у процепу између балканизације и глобализације,“ тврди одавно француски економиста и аналитичар Жак Атали.³

Као и толико пута до сада, одговорност водећих светских чинилаца (*prime movers*) је сразмерна последицама расплета у балканским заплетима. Глобална рецесија и криза поверења у политичке лидере данашњиц, чије су импликације још увек претежне непознанице, као да одају утисак већ виђеног на најспорнијим просторима Европе.

Ако је Немачкој три пута репрограман дуг у XX веку (1924, 1929 и 1953), како је могуће да јужни и други делови Европе прихвате да буду све више условљавани постдемократским дисциплинским поступком. Дужничка омча је била покретачка полука деструктурирације на Југоистоку Балкана, а та узрочно - последична веза све више се потврђује у сеевропској димензији.⁴

¹ притом не губи из вида индикативне пукотине у социјалном ткиву овог економског и војног цина. Оне су значајне већ после избијања економске кризе 2008, разних социјалних самониклих покрета, попут „99%“, али и поновног израњања својеврсног друштвеног „чира“ - расне сегрегације. Она није нестала, како се у САД увек говорило, већ је само „склоњена под тепих“, док није поново дошло до ерупције расних сукоба, са локалним властима чак, у неколико америчких држава 2014, и 2015.

² Цитирано у: В. Војовић, *Balkans - an Indicator of Contradictions and Anticipation of Euro - Atlantic Integrations*, Paris, 18 October 2012th.

³ Видети: Jacques Attali, *L'Express* blog, 14. 02. 2013.

⁴ Инклинацију ка могућим великим социјалним експлозијама, управо због огромних дугова држава и наметања становништвима неподношљивих мера штедње, осећају се не само у Грчкој, већ и у Шпанији, Португалу, Италији, па и Француској. Можемо већ, као могућу опцију развоја догађаја у Европи; да узмемо у аналитичко разматрање и паневропски пожар сукоба између банкарско – политичко - финансијских сектора с једне, и народа читаве Европе, с друге стране.

Перспективе сарадње ЕУ и Кине

Кина и ЕУ имају јасно стратегијско партнерство и обећавајућу перспективу. Као све јача међународна снага и утицајна земља, Кина је привлачна за економску сарадњу и ЕУ, која је највећи блок развијених земаља на свету. Кинески експерти, попут бившег вице - министра за спољне послове у ЦК, и председника *СССWS*, др Ју Хонгџуна, виде своје односе са ЕУ из стратегијске перспективе и са визијом развоја.⁵

Кина жели да ради са ЕУ у мапирању даљег развоја односа, као и да направи постојеће стратегијско партнерство са ЕУ до више разине. ЕУ и Кина добијају све веће стратегијско глобално значење, па су њихови билатерални односи значајно одмакли. ЕУ је кинески највећи трговински партнер у свету и две стране немају значајни судар интереса у географском, или стратегијском смислу, уз кинеско непрестано подржавање европског интегративног процеса. Бејџинг развија пријатељство и сарадњу са ЕУ као део чврсто успостављеног принципа кинеске спољне политике. Међутим, има кругова по Европи који са зебњом гледају на Кину, повезујући финансијску кризу из 2009. са кинеским постојаним растом, брзим развојем и ојачаном улогом у регионалним и међународним пословима. Ти Европљани нису срећни што су тако дуготрајни социјални систем Европе и њихова културна супериорност тиме изазвани.⁶

Кина пажљиво анализује промене америчке „стратегije меке моћи“ у односима са Европом. Стучњаци неретко говоре да су САД „слушале“ Европу знатно пажљивије последњих година. То је виђено не само у Авганистану, у питањима климатских промена, већ и у Либији и Сирији.⁷ Али, Американци дискретно и даље шаљу своје савезнике у нове енергетске ратове, снабдевајући их својим авионским ракетама (најчешће са осиромашеним уранијумом). Један од елемената америчке стратегије у Северној Африци и Блиском Истоку је мењање положаја руског и кинеског присуства и тим регионима.

Посебно застрашујуће за Вашингтерну делује кинеско присуство, њихова кредитна способност и њихово трагање за фер партнерствима са регионалним нацијама које поседују ресурсе, а недостају им финансијске средства. Овом аутору уочљиво је учешће европских нација, у последњих неколико година, у стратегији Вашингтерне да се проузрокује, војним средствима (директно интервенишући у Либији, а у почетку сиријског грађанског рата дискретно помажући Ал Каиди у Сирији), заустављање Кинеза и Руса, који су опасно затворени за регионалне гасне и нафтне резерве. ЕУ настоји да неутралише Кину и Русију кад год то од њих затражи Вашингтерна.

⁵ Видети: Yu Hongjun, „China-US- Europe Relations in a Global Perspective”, in: *Yearbook of Contemporary World Studies* 2011/ 2012, pp.111-113.

⁶ Међу ретке критичке духове истинске Европе спадао је француски генерал Галоа. Нико није био тако оштроуман у анализама западног света, ЕУ и америчке геополитике, као Галоа. Аутор је разговарао са њим 2004, када је овај мудри деголовац напунио 94 године. Он је већ тада видео ЕУ као формацију која је наметнула *Мастритски уговор*, а касније *Амстердамски уговор*, *Пакт стабилности*, *Уговор Десторице*, све заједно са огромном ценом и готово немогуће за примењивање. Последица је да је Европа претворена у једно велико тржиште, да није више скуп суверених нација у коме свака држава осигурава заштиту својих грађана.

⁷ Аутор ово, пак сматра лукавим стратегијским потезом Вашингтерне, одлуком да неко други уместо вас води и ратове, на пример.

У овом контексту, Србија је добар пример за то како се неке велике силе у савремено доба боре за хегемонију над путевима енергије и транспорта. Када су већ Србе чак и територијално масакрирали, могу данас згодно да их употребе као илустрацију (као екс - Југославију, додуше) за разне параболе и компарације, попут једне објављене у Холандији, на рачун евро - зоне: „*Са суфици- том на северу и дефицитарним југом, еврозона данас одјекује међусобним оптужбама, као покојна мултиетничка Југославија пре 25 година. Европски властодрици би требало да то имају у виду*”.⁸

Савремена Кошутова Петефијева Мађарска и савети генерала Галоа

У 2014. и 2015, Мађарска је међу земљама које се супротстављају неким негативним тенденцијама еврократије у Бриселу, и није спремна да на олтар ЕУ положи основне принципе своје суверености и државотворности. Притом није важно је ли у Мађарској на власти десница премијера Орбана, или нека лева влада. У питању је доња црвена линија сваке нације у домену поимања суверенитета, што релативизује и онако релативне данашње девалвиране политичке појмове десница и левица. Орбан и отворено каже: „Борба за суверенитет је непрестана, слобода и национална независност су звезде водиле и крвна линија мађарске историје.“ У мартовском говору 2015, у Будимпешти, пред својим гласачима је, поред осталог, изговорио: „Мађарску ми сами треба да уредимо онако као нам одговара, треба да је организујемо тако да служи нама, на језику који само ми разумемо и с културом коју само ми можемо да дамо свету. Устав, закони, парламент, влада, академије, национална економија, све то служи том циљу...*Европа је данас пуна питања, а Мађарска је пуна одговора...Кошутова (Лајош) и Петефијева (Шандор, вође револуције) нација се само смешка када неко покушава да нас учи слободи и демократији.*”⁹

С друге стране, закони тржишта данас, у синергији са интересима САД, побеђују све, тј. САД шире своје законе широм Европе.¹⁰ Француски генерал Галоа је о томе размишљао и више од две деценије пре осталих на Западу. Под „*атлантском етапом изнад Европе*“ Галоа је подразумевао да су, све до ско-ријих времена, Сједињене државе у нашим очима изгледале као земља модел демократије, моћи, научних, техничких, трговинских, финансијских снага. И многи су сањали да у Европи начине Сједињене државе Европе, аналогне САД - у. А онда је, највећим делом због енергетских проблема, једина супер - сила, која је то постала сломом Совјетског савеза, схватила како не може да зависи од спољног света за своје енергетске ресурсе, и да у суштини треба себи да обезбеди сигурна снабдевања.¹¹

⁸ Видети: „Југословенски синдром кружи Европом”, О. Tempelman, *De Volkskrant*, Amsterdam, 15. 10. 2012.

⁹ Видети: *Политика*, 17.03. 2015.

¹⁰ Велика расправа се води о опасностима од договора ЕУ са Америком, баш око ове сарадње.

¹¹ Видети: З. Петровић Пироћанац, Интервју: Генерал Пјер - Мари ГАЛОА, *Европа*, бр. 41, Београд, 20. 01. 2005.

САД, пак, играју на контролу енергије, како би се покушало са одлагањем развоја сила које би могле да постану ривалске, као што су Русија, Кина, Индија. Одатле и ангажовање и Сједињених држава у ратовима и њихов имиџ грандиозног народа, релативног добротинитеља који је Европи помогао 1917 (пред сам крај Великог рата - sic!), који је Европу спасао и 1944 (пред сам крај Другог светског рата - sic!). Та слика је потамнела и САД су попримиле изглед државе - *грабљивице*, са својим злосретним интервенцијама на Балкану, са првим Заливским ратом, који је захтевао окупацију Саудијске Арабије значајним експедиционистичким корпусом, који је проузроковао Хантингтонов „судар цивилизација“.¹²

Истовремено је и окупација Авганистана имала намеру да се заузме положај у срцу Азије, тако да се изгради позиција силе која прети да опколи удаљеног ривала, који ће природно бити Кина. Све то је за последицу имало да се Запад осрамотио. Исто као што се Европа разорила својим ратовима, Атлантски свет се управо осрамотио овим ратовима. И тако је у анти - западни табор заљуљано готово милијарду и по муслимана, који су некада на западној страни имали функцију послушних испоручилаца, увек на услузи Западу.

Резултат је то да се сада води позициони рат између САД и Запада, с једне стране, те Кине и њених нових савезница, с друге стране. Кина вешто поступа, што изгледа фрапантно, мада би данас требало да то мање чуди савемени свет. Сједињене државе воде рат покушавајући да сачувају своју јединствену суперсилу, и своје енергетске могућности, а истовремено што се тиче средстава да спрече да енергије одлазе тамо где оне не би желеле да „цуре“.¹³ САД сада воде енергетски рат, док Кина савладава степене успона до суперсиле, миротворно и искључиво својим радом.

Постоји, дакле, темељно преокретање односа у свету, уз дубоко смрквање западног света. Како је генерал Галоа говорио, Атлантски свет подразумева Сједињене америчке државе, читаву Америку, а Европа је њена савезница. С друге стране је зона Далеког Истока, са народима који броје три милијарде људских живота, и који ће представљати ускоро, између Индије и Кине до 1 и по милијарду активних радника. Свеукупно, то одговара теоријском капацитету да они сами задовољавају све потребе света. И то јефтино - у маси и у квалитету.¹⁴

¹² Саудијско становништво је лоше прихватило западне обичаје у то време. То се подастрло под *Усаму бен Ладена* и Американци су увидели како, верни саудијски савезник још од 1945, на крају није био поуздан. И да се у суштини решење садржавало у томе да сами експлоатишу енергетске изворе који су им били потребни. И Ирак који су они разорили 1991., у коме су побили стотине хиљада људи, који су изгладњивали и уништили двогодишњом блокадом, био је унапред означена жртва. Одатле и Други заливски рат.

¹³ Видети: Др Зоран Петровић Пироћанац, *Геополитика енергије. Битна развојна компонента друштва у XXI столећу*, Институт за политичке студије, Центар „Југоисток“, Београд, 2010.

¹⁴ Видети: З. Петровић Пироћанац, Интервју: Генерал Пјер-Мари ГАЛОА, *Европа*, бр. 41, Београд, 20. 01. 2005.

Трансатлантско трговинско и инвестиционо партнерство (ТТИР)

Расправа о пројекту трансатлантског трговинског споразума између САД и ЕУ, води се уз реакције бројних жестоких противника у Европи, који долазе претежно из антиглобалистичких покрета. Но, и умерене десне политичке опције Европе, суверенистичке, као и оне из главног тока европске политике, које немају ништа потив даљег развоја капитализма, као и већинско јавно мњење, нису мирно дочекали почетне намере владајућих политичких класа и лобија у вези са овим великим будућим проблемом.

Аналитичари овог проблема, попут економисте Пјера Дефрења, извршног директора *Фондације Мадаријага - Колеџа Европе*, илуструју као пример нео - либералног догматског дискурса, ставове заговорника следе послушности према Вашингтерни. Пример оваквог интелектуалног европског профила, против кога су Дефрењ и његове колеге из *Мадаријаге* јесте Александер Стуб (Stubb), фински министар за европске послове, за кога се сматра да је „јак кандидат“ за положај европског комесара за трговину. Управо Стуб тврди да су противници Трансатлантског тржишта и противници капитализма, слободне размене, мондијализовања, чак и САД - а и Атлантског савеза. Дефрењ Стубу супротставља аутентично европско мишљење: „*Ја сам, пре свега, страшно и тврдоглаво Европљанин. Видим Европу окупљену око једног амбициозног социјалног модела, који има заједничку одбрану, услов своје стратегијске аутономије у окриљу НАТО. Подржавам став да Трансатлантско трговинско и инвестиционо партнерство (ТТИР) скреће Европу са њене трајекторије и места у неку орбиту другоразредне силе, најпре стога што она тера Европу да одустане од свог социјалног модела, ознаке њеног идентитета, подјармљујући је у гравитациону силу америчког модела, који је легитиман, али различит и удаљен од наших властитих вредности*“.¹⁵

Европски протести јавности су, сва је прилика, у јасно инфериорном положају према нелегитимним чиновима европских политичких класа у саучесништву са америчком политичком класом и њеним диктатом. Уочљив је све већи јаз Европе и грађана. Готово је опште мишљење експерата како ће тај јаз бити још увећан пројектом трансатлантског уговора. Дефрењ тачно уочава да живимо у добу када више није толико јасна тема консензуса у приближавању европских земаља, већ то постаје знак контрадикције. Два су разлога за то, каже Дефрењ. „*Изнутра, Еврозона се суочава са растом близу нуле, високом структуралном незапосленошћу, растом неједнакости и повратком сиромаштва. Евро је привремено спасен, али инсталирањем владавине која шеврда ка дефлацији. Споља, ЕУ се скида са своје трајекторије моћног пењања ка статусу светског актера: њен утицај опада у мултилатералним инстанцама (ММФ, СТО, клима); она обелодањује своју немоћ у стабилизацији сопственог суседства, јер није видела долазак Арапског пролећа, окренула је поглед од сиријске трагедије и није умела да заштити Украјину од Путина; она се, нај-*

¹⁵ Видети: Pierre Defraigne, „Marché transatlantique ou identité européenne?“, *Madariaga Paper - Vol. 7, No. 5* Fondation Madariaga - Collège d'Europe (May 2014)

зад, дели, својим меркантилистичким националним рефлексима, спрам Кине и Русије, и остала је ђутљива пред прислушкивањима NSA. Дакле, једна ослабљена и дефанзивна Европа чини да се пропела стара морска змија: трансатлантски споразум о слободној размени (ТТИР), који би дошао да удвоји НАТО. Каква конфузија врста! Европа, истина је, пати од изворне схизофреније. Рођена из Хладног рата, она је поверила своју безбедност НАТО - у и завукла се у економију. Та конгенитална дихотомија забрањује рођење истинског европског идентитета, што је услов истинске грађанске демократије. Како ће Европљани раскинути са овом дуалношћу? Путем више Европе, расподељујући на разини Европе контролу заједничке одбране, или разблаживањем у један атлантски простор који би, осим стратегије, обухватио и економију.“¹⁶

По европским тинк танковима све учесталије одзвања дилема: европски идентитет, или атлантска припадност? Избор је: ТТИР, или Европа. Европска Комисија преговара са Вашингтоном у име 28 чланица Уније. Европски Парламент, изабран 2014, треба да га у блиској будућности ратификује. Током своје посете Вашингтону, Франсоа Оланд је, фебруара 2014, предложио: „Ми ћемо сви добити ако идемо брзо. Иначе, добро знамо да ће бити гомилања страхова, претњи, нестпљивости.“¹⁷ У мају 2014, САД и ЕУ су званично „испливале“ из пустошеће финансијске кризе 2007 - 2008. Њихови економисти су махом сматрали да су „солидарно одговорни“ за кризу, јер је баш њихов заједнички избор финансијске дерегулације одвео у „изгубљену деценију за раст и запослење.“ Још више него њих саме, ова криза је погодила земље у успону, пробуђеним младим економијама планете. Она је такође дискредитовала и западно интелектуално учење.

САД форсирају трговинску интеграцију због логичног краја „компетитивне либерализације,“ коју је смислио Вашингтон 2003, ради заобилажења блокада у окриљу самог СТО. То је чинио серијом билатералних споразума, чему се придружила ЕУ 2006, поново безпоговорно пратећи САД. Овога пута је све много озбиљније. Пристајањем уз ТТИР, ЕУ би крунисала, закључак је многих економиста, серију неуспелих споразума, које је још 1995. Започео сер Леон Британ.¹⁸ Преко заједничке студије, 2012, на крају је дошло до одлуке јединственог принципа Европског Савета. То је довело до додељивања мандата за преговоре Комисији Савета министара ЕУ, уз подршку велике већине Европског Парламента (једино су еколоисти били против).¹⁹

¹⁶ Видети: Ibid.

¹⁷ Но преговори су настављени и током 2014, и ушли у 2015. Осма рунда преговора одржана је у Бриселу, од 2. до 6. фебруара 2015, а девета је заказана за април 2015, у Вашингтону, после завршетка овог рада.

¹⁸ Некадашњи значајни европски угледник, творац *New Transatlantic Market Place* -1998.

¹⁹ Патрик Л' Иарик (Le Hyaric), европски посланик Унитарне европске левице (GUE), обнародовао је интегрални текст мандата за преговоре са САД у својој књизи *Dracula contre les peuples*, Editions de L'Humanité, Saint - Denis, 2013.

Зашто су многи Европљани забринути?

Предмет забринутости бројних посланика Европског Парламента јесте недемократска непрозирност могућности праћења тајанствених преговора Вашингтона и Брисела. Недавно је телевизија *Deutsche Welle* покушала да прати евро - посланика, Немца Албрехта, у неприступачне и додатним безбедносним мерама чуване просторије у којима се налазе документи о овим преговорима са САД. Иако посланик припада парламентарном Одбору који ове преговоре треба детаљније да прати и извештава о томе ЕП, за службенике који чувају документе то није била довољна пропусница. Уместо објављивања непознатих детаља око тока преговора, немачка телевизијска емисија успела је једино да емитује изјаву бившег америчког секретара трговине, Микија Кантора „да ЕУ треба да пристане на америчка правила у банкарству“. Па ко разуме - разуме.²⁰

У Фондацији Мадаријага сажели су односе Комисије ЕУ и Вашингтона, који забрињавајуће тумаче положај Европе наспрам америчке привреде, као и приличну извесност да ће еврократија изгласати споразум *TTIP*.

1. Комисија очајнички тражи у извозу мотор алтернативног раста буџетској оштој штедњи и унутрашњој девалвацији, у којима већ дуже вегетира еврозона.
2. Савезници су јој Уједињено краљевство (које има „специјални однос“ са САД, уз притисак Ситија), као и Немачка и суседи (Холандија, Аустрија, Финска), који имају добру економску специјализацију, и улогу реморкера еврозоне, преко ван - европских извоза. Како Немци имају статус спасиоца евра, њени партнери готово да никад не дижу глас. Периферне земље и Француска само климају главом, јер немају алтернативу у сопственом евентуалном расту;
3. Лобији (пословни кругови, консултанци, адвокатске канцеларије) у Америци и Европи су добро организовани. Европска страна подразумева велике америчке интересе локализоване у Европи. Каткад су им саветници бивши Комесари и други високи чиновници Брисела;
4. Стратегијска забринутост ЕУ је такође видљива пред оријентацијом САД према Далеком истоку (зона раста, али и потенцијалне стратегијске нестабилности);
5. САД желе да омету Кину у наредном периоду, па и *TTIP* има делимичну функцију остављања Кине изван тих планова. Америчка политика жели да настави свој планетарни диктат Кини, уз ЕУ (питању је заједничких 43% светског БНД и 31% трговине робама).²¹

Крајња намера САД је да силом свог диктата на крају продре у кинеско унутрашње тежиште, што је Бејџинг успешно спречавао годинама. Другим речима, Вашингтон ће настојати свим силама да Кини „скреше економске рокове“, да јој заустави успон као економске планетарне силе. Уочава се и да ЕУ заправо нема јасни став по питању америчке стратегије према Кини, у шта Вашингтон намерава да умеша. Зато и можемо да закључимо како је наметање *TTIP* Европи, чисто инструментализовање ЕУ и „увођење у амерички тор“.

²⁰ Видети: Global 3000, *Deutsche Welle*, 26. 03, 2015.

²¹ Видети: Pierre Defraigne, „Marché transatlantique ou identité européenne?“, *Madariaga Paper - Vol. 7, No. 5* Fondation Madariaga - Collège d'Europe (May 2014)

ЕУ- 28 је велика економија, која није заробљена својим извозима (13, 4% БНД). Преговори САД - ЕУ су асиметрични, јер су Американци интегрисани, јединствен и моћан систем, а ЕУ - 28 је хетероген систем, лишен механизма унутрашње редистрибуције профита, као и цена либерализације између држава - чланица. Нарочито је видљиво недовршено унутрашње тржиште у критичним секторима, попут услуга: енергији, телекомуникацијама, нумеричком, финансијским услугама, индустријама одбране.

Такозвана *реглементарна конвергенција*, бит је будућег споразума *ТТIP*. То је заправо проблем, најпре због норми и различитих стандарда. Пре но што су препреке разменама, они су алатке заштите за потрошаче, раднике, штедише, итд. Нормализација - финансијска, санитарна, социјална, еколошка и у области заштите приватних података и слобода, одговара заправо дубоким социјеталним и културним вредностима, које у европским друштвима иду знатно даље од пуких разматрања економије на разини компанија. Тешко је замислити да би и склапање овог споразума прошло без великих социјалних турбуленција, зато што би то био нови доказ повлачења демократских принципа пред саможивим интересима незајажљивих капиталиста.

Читајући анализе стручњака *Мадариаге*, стиче се уверење да ће се овако намеравана *трансатлантска реглементарна конвергенција* неминовно сударити са основним социјалним тековинама и принципима европских друштава, јер су она знатно наклоњенија колективним модусима живљења од оних у Америци. На пример, разлике су непремостиве по принципу санитарних и еколошких правила (ГМО, хормони, хлорисана живина), као и у односу на степен склоности ка принципима једнакости и солидарности, који из тога проистичу.

Европски правници имају, са своје стране, велику замерку на намеру да се успостави *приватна међународна арбитража*, аргументујући разумно да и САД и ЕУ већ поседују квалитетне правне системе и независне судске власти. У јуну 2014. већ је било регистровано више од 500 случајева у свету да су мултинационалне мрцвариле државе пред судовима, не би ли наметнули свој закон и јавно потврдило своја „права“. ²² Поставља се и питање како ће се уз овом случају измирити лојална трговинска конкуренција и ривалитет долара и евра (долар подвргнут планираној депресијацији, а евро осуђен да се прилагођава).

Брине и обезбеђивање исте лојалне конкуренције у секторима високог енергетског интензитета (челик, алуминијум, хемија, транспорт) међу партнерима, чије се енергетске и климатске политике фундаментално разликују, посебно по питању гаса из шкриљаца.

Када је реч о остатку света, примедбе су још веће. Најпре је ту чеони судар *ТТIP- СТО*. Ако до овога дође, потпуно ће се урушити принцип мултилатерализма, за које су гаранти и стубови у прошлости били пре свега САД и ЕУ. Аналитичари подсећају на члан XXIV ГАТТ - а, који омогућује изузетак од принципа не - дискриминације међу чланицама за зоне слободне размене. Међутим, члан није написан за некакво стварање „коалиције реглементарне

²² Видети: **Benoît Bréville et Martine Bulard**, „Des tribunaux pour détrousser les Etats,“ *Le Monde Diplomatique*, juin 2014.

конвергенције“ двеју највећих трговинских сила (које су у опадању, додуше) да оне диктирају сопствене норме другим чланицама.

Такође је очито да ће САД, једини пивот транспацифичког и трансатлантског споразума, себи обезбедити доминантну позицију у изради стандарда и норми које ће бити плури, или мултилатералне. Притом нема трагова озбиљном промишљању да највероватније може да дође до кинеског одговора, који би уништио сценарио „корнеризовања“ Кине овим новим савезом. Кина ће се, највероватније, све више окретати свом унутрашњем тржишту, како би наставила свој технолошки успон, како би се извукла из „замке за земљу са средњим приходом“. Подсетимо и да су САД и ЕУ, 2001, приморале Кину да драстично спусти своје царинске тарифе на робе, на име улазнице у СТО. Економисти се питају да ли се стварно на Западу верује како ће Кина да се лиши своје дуге линије одбране, посебно у индустријама и услугама високе технологије - у нумеричком ? Кина је свакако кадра да и сама организује контра-коалицију овим правилима, уз своје суседе, испоручиоце и клијенте. Из свега, закључујемо, може да проистекне глобални судар трговинских блокова.

Егземпларна америчка, немачка и холандска мишљења о ТТИП - у

Најпре, ТТИП не може да се своди на пуку зону слободне размене. Карел Де Гухт (De Gucht), Комесар за трговину ЕУ, дефинише га као „трансатлантско унутрашње тржиште“. У њему се најпре укидају готово све постојеће царинске тарифе.²³ Предвиђа се потом да ТТИП снизи за 25% не тарифне препреке за размене, посебно у области услуга, инвестиција, приступа јавним тржиштима федералних држава и градова. Међу забрињавајућим новинама је поменуто увођење арбитрарне приватне инстанце (предузећа ће моћи да суде државама и модификују њихова законодавства, да намирују штете и интересе).

Хилари Клинтон је овај уговор чак дефинисала као „економски НАТО“.²⁴ То је алтернатива политичком јединству Европе, потекла, наравно, из мрачних буцака америчке политичке класе, која робује малобројној незајажљивој касти богатих.

Енглески аутор Тимоти Гартон Еш се такође укључио у јавно размишљање о будућем споразуму у ауторском тексту у лондонском дневнику *Гардијан*: „Један начин размишљања о ТТИП и ТРП јесте да се они виде као *Widest West Web* (Најшира Западна Мрежа), мада је дефиниција запада (која укључује Јапан, Перу, Брунеј и Вијетнам) заиста широка. Други начин да се он опише јесте *EBC: Everyone But China* (Сви Осим Кине). Данашња геополитичка формула због тога наликује овоме: $ТТИП + ТРП = EBC$.“²⁵

²³ У просеку су данас царинске тарифе између 2 и 2,5%, али и даље садрже такозване „одвраћајуће тарифне пикове“.

²⁴ Видети: Peter van Ham „The Geopolitics of ТТИП“, Clingendael Policy Brief No. 23, Clingendael Institute, October 2013.

²⁵ Видети: Timothy Garton Ash, „Welcome to the Geopolitics of Trade, Where Dr Pangloss Meets Machiavelli“, *Guardian*, 10 July 2013.

У есеју „Геополитика ТТIP”, холандског истраживача, др Петера ван Хама, из Клигендела (Clingendael) холандског тинк танка, Института за међународне односе, који је уједно и дипломатска академија, такође се промишља проблем будућих трговинских односа ЕУ - САД. Ван Хам сматра да су обе стране данас ближе реалистичнијем погледу на проблем.²⁶ Он подсећа на тврдње Збигњева Бжежинског да „ТТIP може да усклади нову равнотежу између океанских региона Пацифика и Атлантика, док истовремено генерише на Западу нову виталност, више безбедности и већу кохезију.“²⁷ Што значи да је „логика ТТIP снажно заснована на клинтоновском виђењу једног израњајућег економског НАТО - а.“²⁸ Ван Хам такође указује на мишљење европског пандана, које најелоквентније изражава Габор Штајнгарт (Steingart), који предвиђа „светски рат за богатство“, уз учешће два табора: Европе и САД с једне стране, и Азије на другој. То је „анти - Махбубани свет, заснован на такмичењу, пре него на конвергенцији.“²⁹

Ван Хам се, у ствари, декларише као присталица америчког економског пута, те додаје: „Мада ЕУ и САД званичници генерално користе дипломатски коректан језик 'конвергенције', ТТIP логика је снажно заснована на клинтоновском погледу о израњајућем економском НАТО - у, који се надмеће - пре но што ковергира - са израњајућом Азијом. Реалистични пут значи да се ТТIP суспреже од ружичастих сценарија и залаже за стратегију оптимизовања националних (или у овом случају регионалних) интереса у анархичном свету.“³⁰

Холандски истраживач, као искрени заговорник будућег споразума ЕУ - САД, подсећа и на војно - политичке предрадне НАТО пакта, на путу за уклапљивање и економије у дисциплинованију конструкцију Запада наспрам Кине, Русије и БРИКС - а свеукупно. „После Партнерства за мир са Централном Европом, из 1994, НАТО је ушао у Медитерански дијалог, који је, комбинован са Истамбулском иницијативом за сарадњу, довео до данашње привилеговане везе са туцетом 'језгарских' трећих земаља, које су 'недавно дале посебне политичке, оперативне и финансијске доприносе НАТО предвођеним операцијама“³¹

²⁶ Предлоге у предстојећем споразуму ЕУ - САД нуди нико други, до ли Збигњев Бжежински. Овај проноснирани ултрадесни амерички стратег пред крај живота исказује помиљивије ставове према свету, у чијем је подјармљивању и енергетском пљачкању здушно помагао америчкој политичкој класи деценијама.

²⁷ Цитирано из: А. Rettman, „Brzezinski: EU - US Trade Pact Can Halt West's Decline“, *EUObserver*, 19 April 2013.

²⁸ Ibid.

²⁹ Цитирано из: Gabor Steingart, „An Argument For a TransAtlantic Free -Trade Zone“, *Spiegel Online*, 20 October 2006. Видети: Kishore Mahbubani, *The Great Convergence: Asia the West, and the Logic of One World*, PublicAffairs, New York, 2013. Махбубани је сингапурски дипломата и професор универзитета (1948), запажен на Западу још из времена полемика са ставовима професора Хантингтона.

³⁰ Видети: Peter van Ham „The Geopolitics of TTIP“, *Clingendael Policy Brief No. 23*, *Clingendael Institute*, October 2013.

³¹ Видети: *NATO, Chicago Summit Declaration*, 20 May 2012.

Мане ЕУ изнутра, по Т. Пикетију и С. Алимију

Професор *Школе високих студија друштвених наука* (EHESS) у Паризу, Тома Пикети је нова светска звезда економске критике неједнакости савремених друштава. Његова књига „Капитал у XXI веку“ је глобални издавачки хит (енглески медији су је крстили: VIB - very important book),³² са већ преко милион продатих примерака.³³ Пикети у свом ауторском тексту у париском дневнику *Libération* показује и еволуцију друштва у Европи последњих деценија. Он најпре пита зашто се „народне класе (*les classes populaires*) помало свуда окрећу од партија влада, а посебно од партија левице центра који претендују да их бране?“ И одговара: „Једноставно зато што их ови последњи већ одавно више не бране. У току последњих деценија, народне класе су претрпеле еквивалент двоструке казне, најпре економске, потом политичке. Економске еволуције биле су мало наклоњене најугроженијим социјалним групама развијених земаља: крај изузетног раста Тридесет Славних (послератне деценије бум - развоја Француске - прим. З.П.), дезиндустријализација, моћни успон израњајућих земаља, разарање радних места, мало или средње квалификованих на Северу. Земље које су биле најснабдевеније финансијским и културним капиталом, могле су, на против, да потпуно искористе мондијализацију.“³⁴

Пикети је уочио да је, од осамдесетих година прошлог столећа, прогресивност фискалних система била снажно редукована. Опорезивање највиших прихода знатно је снижено, док су индиректни порези који погађају најскромније биле постепено повећавани. Европске институције, окренуте су тада у потпуности конкуренцији, без заједничког пореског и социјалног ослонаца. „Види се то сасвим чисто за порез на добити предузећа: његова стопа је упала смањена у Европи, почев од осамдесетих. Треба још прецизирати да највећа предузећа измичу често официјалној стопи, како је то открио скорашњи скандал *LuxLeaks*. У пракси, мала и средња предузећа морају да плаћају знатно више стопе од оних којима су подвргнуте велике групе, са седиштима у главним градовима. Више пореза, мање јавних услуга: није чудо што се популације којих се ово тиче осећају напуштено, а то осећање потхрањује гласање за екстремну десницу и успон трипартизма, уосталом како унутра, тако и ван еврозоне (као у Шведској).“³⁵

Пред тако економски моделисаном Европом, која се пажљивом радиографијом чини знатно мање примамљивом потенцијалним новим чланицама, па тако и Србији, Пикети саветује да се најпре призна како ће, „без друштвеног и радикално демократског преудешавања, европска изградња све више постајати необдрађива у очима народних класа. Читање извештаја који је недавно, од 'четири председника' (Комисија, Европска централна банка, Савет, Еврогрупа) посвећен будућности евро зоне је, са те тачке гледишта, по-

³² Видети: „We need permanent revolution: how Thomas Piketty became 2014's most influential thinker,“ *The Guardian*, 22 December 2014;

³³ Видети: Thomas Piketty, *Le Capital au XXIe siècle*, éditions du Seuil, 2013,

³⁴ Видети: Thomas Piketty, „La double peine des classes populaires,“ *Libération*, 23. 03. 2015.

³⁵ *Ibid.*

себно депримирајуће. Генерална идеја је да познајемо „структуралне реформе“ (мање ригидности на тржишту рада и добара) које омогућују да све решимо, те да је довољно да се пронађу средства да се оне наметну. Дијагноза је апсурдна: ако је незапосленост нагло скочила ових последњих година, док је падала у САД, то је најпре стога што су САД умеле да искажу више буџетске гипкости, како би машину поново покренуле.“³⁶

Европу, по Пикетију, блокирају антидемократски окови: ригидност буџетских критеријума, правило једногласности о фискалним питањима. А највише, одсуство инвестирања у будућност. „Симболичан пример: програм Erasmus је ниско стипендиран (2 милијарде евра годишње, наспрам 200 милијарди евра намењених интересима за дуг), док би Европа требало да масивно инвестира у иновацију, у младе и своје универзитете. Ако се никакав компромис не изнађе за преудешавање Европе, онда су ризици експлозије реални. Што се тиче Грчке, очито је да извесни руководиоци настоје да воде земљу ка излазу: сви веома добро знају да су споразуми из 2012 неприменљиви (Грчка неће поново платити 4% БНД у примарном прекорачењу већ деценијама), док, међутим, одбијају да их поново преговарају. О свим овим питањима, тотално одсуство француског предлога постаје заглушујуће. Не могу се чекати скривених руку регионални избори у децембру и долазак на власт екстремне деснице у француским регионима.“³⁷

Пикетијев захтев за знатно демократичнију уједињену Европу очито директно удара у зид еврократије у Бриселу, која континент води у супротном правцу - путем даљег алавог богаћена уског слоја богатих Европљана, те у даље попадање средње класе и још више најсиромашнијих.³⁸

Пикети је и у интервјуу немачкој званичној станици *Дојче веле*, у коме Пикети Говорио о својим виђењима побољшања економског система Европе, како би радници поново могли да зарађују више, помињући најпре улагања у образовање, које сматра моћним инструментом смањења неједнакости. „Један од главних европских проблема је да улажемо више новца у смањење нашег националног дуга него у универзитетско образовање. То не слуги доброј будућности. Морамо више да улажемо у универзитете.“³⁹

За Пикетија је прогресивно опорезивање високих плата и прихода од капитала важно инсистирање у сваком јавном наступу у свету у последњих годину дана. Он се залаже за „порески систем који мање опорезује оне који живе од својих плата и почињу свој живот без капитала и богатства... Мултинационалне корпорације већ сада плаћају релативно мали порез, у односу на мала или средња предузећа. Немачка, Француска и Италија се такмиче да привуку инвеститоре. То великим корпорацијама омогућује да се играју раз-

³⁶ Ibid.

³⁷ Видети: Thomas Piketty, „La double peine des classes populaires,“ *Libération*, 23. 03. 2015.

³⁸ О овим есенцијалним елементима европске ситуације у Београду политичка класа Србије никада не расправља јавно, нити жели да интересе Србије заштити од многих забрињавајућих антисоцијалних тенденција актуелне Европске уније.

³⁹ Видети: T. Piketty: Europe needs 'common tax policy' to beat inequality, *Deutsche Welle*, 07. 10. 2014.

*личитим пореским системима и да на крају успевају да плате релативно ниске порезе. То није само лоше за једнакост третмана предузећа, већ и за економски раст и ефикасност привреде...*⁴⁰

За привредни раст и за функционисање демократије Пикети сматра да је „*потребна јака средња класа. Европа је егалитараније структуисана него пре сто година, и још егалитарнија од САД - а. Али, у Сједињеним Државама је концентрација прихода и богатства толико јака, да многи верују да би то могло да утиче на демократију. Поједине групе би могле да доминирају политиком. У САД - у постоји неограничени приватни новац у политици, то је стварно проблем.*“⁴¹

Професор Пикети такође истиче да у Паризу и еврозони привреда стагнира, стопа раста је око нуле, као и инфлација. Незапосленост расте. „*Оно што ме посебно растужује: наши почетни јавни дуг није био драматичнији него у САД - у, Великој Британији или Јапану. Али, овде смо допустили да велика дужничка криза доведе до кризе поверења. То је наши главни проблем. У неким европским земљама, четвртина младе генерације је незапослена. Велика опасност у Европи је да све више људи стиче утисак да су губитници глобализације, или да су власници капитала непропорционално велики добитници. То опасно подстиче екстремистичке покрете.*“⁴²

Из табора алтермондијалиста, чије је родно место редакција париског интелектуалног месечника *Le Monde Diplomatique*, непрестано се јавности и политичкој класи Европе указује на прећутане опасности оваквог споразума са САД, који ће се тицати 800 милиона становника са обе стране Атлантика, са јаком куповном моћи и готово половином светског богатства.⁴³

Угледни Серж Алими (Halimi), у свом уводнику указује како је важно „да се зауставе машине за либерализовање и за индустријске лобије (америчке, али и европске) који их надахњују. То је неопходније утолико што су термини мандата преговарања повереног комесарима из Брисела били скривени од парламентарца Старог континента, док трговинска стратегија Уније (ако и постоји нека, изван рецитована бревијара *laisser - faire*) није више представљала никакву тајну за велике америчке уши и Националну безбедносну агенцију (NSA).“⁴⁴ Алими упозорава да таква брига за прикривање многих важних детаља будућег споразума никако не доноси нешто добро. „Заправо, скок напред слободне размене и атлантизма ризикује да обавезе Европљане да увозе месо са хормонима, генетски модификован кукуруз, пилиће опране у хлору. И да забрањују Американцима фаворизовање њихових локалних производа (*Buy American Act*), када ангажују јавне трошкове ради борбе против незапослености“⁴⁵.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Ibid.

⁴² Ibid.

⁴³ Видети: Lori M. Wallach, “Le traité transatlantique, un typhon qui menace les Européens“, *Le Monde diplomatique*, novembre 2013.

⁴⁴ Видети: Serge Halimi, „Un piège transatlantique“, *Le Monde Diplomatique* mars 2014

⁴⁵ Ibid.

Претекст за овај споразум нађен је у повећању запослености, што је у ЕУ велики проблем већ од 2009. Али, значајни аутор светског алтермондијализма, Серж Алими, подсећа нас на дискурс економисте Жан - Лик Греоа (Gréau), који већ четврт века опомиње да је сваки нови либерални пробој - јединствено тржиште, јединствена монета, трансатлантско тржиште - било брањено наводном намером смањења незапослености.⁴⁶

Тако је већ један извештај из 1988, насловљен „Изазов 1992“, громко најављивао: „*Ми би требало да добијемо пет, или шест милиона радних места, захваљујући јединственом тржишту. Ипак, у тренутку када је ово установљено, Европа, жртва рецесије, је изгубила између три и четири милиона радних места*“.⁴⁷

Европа прилази Кини?

У марту 2015 дошло је, попут грома из ведре неба, до историјског симболичног економско - политичког чина: Кина је официјализовала своју већу улогу „у обликовању глобалног економског управљања, на уштрб Сједињених држава и међународних финансијских институција којима су САД доминирале још од Другог светског рата.“⁴⁸ Владе Француске и Немачке су изненадиле свет, а најпре САД, када су најавиле да ће се придружити Инфраструктурној инвестиционој банци у Азији, коју предводи Кина. Потез је чак био шокантан, јер је у многим елементима, пре свега у поменутим војним учешћима уз САД, и даље јасно да су ове земље једни од стубова Вашингтернине глобалне доктрине енергетских ратова. То су, затим, потврдили као намеру и Уједињено краљевство, Италија, Аустрија, Швајцарска, Луксембург. Сигурно је да ће и већина других чланица ЕУ то учинити до краја 2015, када би ова банка требало да буде у функцији, ма како политика САД остала непромењена - да настоје да чврсто држе Кину дизгинима.

Европске владе су се одлучиле на овај за њих, чинило се, незамислив стратегијски потез - да без консултовања са „газдом“, САД (да ли ?), као чланице Вашингтерниног блока, приђу Кинезима и њиховој идеји пред остварењем, *Азијској инфраструктурној инвестиционој банци (АИВ)*. Министар финансија Уједињеног краљевства, најближег савезника САД, Џорџ Осборн, рекао је у свом говору у британском Парламенту: „*Ми смо одлучили да поставимо прва велика западна нација која ће бити чланица оснивач нове Азијске инфраструктурне инвестиционе банке, јер мислимо да треба да се буде присутан приликом стварања ових нових финансијских институција*“!⁴⁹

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Видети: Jean-Luc Gréau, „Le projet de marché transatlantique“, actes du colloque de la Fondation Res Publica, Paris, septembre 2013. И: Raoul Marc Jennar, „Cinquante Etats négocient en secret la libéralisation des services“, *Le Monde Diplomatique* septembre 2014.

⁴⁸ Видети: France and Germany to join UK on Chinese-led investment bank, *EUObserver*, 18. MAR 2015.

⁴⁹ Видети: Paul Taylor and William James, *Reuters*, March 22, 2015.

Неочекивани потези европских држава имаће извесне наставке, а међу њима су и амерички потези - промене стратегијске парадигме у блиској будућности, тј. Нове допуне америчке *grand strategy*. Не заборавимо да САД, са својом импресивном образовном мрежом од преко 1650 универзитета, имају и неупоредиву снагу *планирања сценарија (scenario planning)*, па је извесно да ће ненадмашна снага свакако произвести и сценарија будућности који треба да спрече Кину и свет у развоју да се потпуно отму америчким незајажљивим финансијско - банкарским добрано криминализованим круговима.

Да аутор не претерује у овој квалификацији, доказује пажљивије анализирање америчке и светске финансијске кризе. Ова катастрофа, која и даље потреса већину човечанства, проузрокована је криминалним радњама великих америчких финансијских институција, банака и сумњивих фондова. Уместо да их америчка влада због тога, све до последње одговорне личности из овог, новцем незаситог света, похапси, Обамина администрација их је буквално спасла фантастичним доларским ињекцијама, што потврђује мишљења да је и америчка администрација тек извршилац политике моћних финансијских кругова. Коментатор „Њујорк тајмс“ је то и потврдио: „...Банкарски систем је ускрснуо са 700 милијади долара спасоносне помоћи, коју је започео Буш (што је чињеница непозната већини Американаца), а окончао Обама, уз помоћ из Федералне Резерве.“⁵⁰

Опрезно промишљање нове дате светске геополитике и нових рађајућих узуса токова глобалних финансија налаже, међутим, да у перспективи морамо да уочимо и вероватно предстојеће обрачунавање Кине и БРИКС - а са ММФ - ом, Светском банком, а још касније и Федералном резервом Америке. Проблем са мартовским шокантним финансијским вестима из ЕУ је судар тих најављених намера са често драматичним недостатком суверености и независности делања ЕУ у односу на Вашингтерну. ЕУ готово никад није смогла снаге да се супротстави хладноратовској концепцији врхунског играча светске геополитичке сцене (*prime mover*), САД.⁵¹ Аутор је и даље уверен да се овим ЕУ не ослобађа стега САД, како би могло брзоплето да се закључује, већ да је пре у питању дугорочна стратегија, у којој ће ЕУ „мекше“ да сарађује с Кином од САД, а да све остане уз контролну конзолу Вашингтерне, тј. САД. Кина, наравно, прозрева и овакву варијанту, али је то земља која размишља о својим интересима и по неколико генерација у будућност, те нема страха од тога да ЕУ представнике прими и уз овакву њихову евентуалну функцију.

Кинеска транспарентност свакако рачуна на то да ће на крају вероватно и саме САД у једном историјском моменту најзад одлучити да је готово са политиком коју су водиле стотинак година, а која је човечанству донела толике патње, смрт и сваколика страдања. Кину, Русију, БРИКС, Вашингтерна неће

⁵⁰ Видети: Timothy Egan, “How Obama Saved Capitalism and Lost the Midterms”, *The New York Times*, November 2, 2010.

⁵¹ Довољан је пример подмуклог бомбардовања Србије 1999. осиромашеним уранијумом, без дозволе Савета безбедности УН, уз срамни мук, готово без и једног протеста чланица ЕУ и НАТО.

моћи да сломи и уништи, па ће им се, вероватно у будућности придружити да се остатак планете спаси, ако човечанство још може да успе у томе.⁵²

Нужни коперникански обрт српске политичке класе

У тренутку окончавања овог есеја, априла 2015, убеђени смо, на основу дуготрајних геополитичких истраживања, да ће конфедерација 28 држава ЕУ и даље у догледној будућности, најчешће на међународној сцени делати као помоћна снага САД, тј. како САД нареде, као чврста компонента НАТО, кад год то затреба плановима Вашингтона (баш као што учествује у пропагандном рату против Русије, што је још једна кратковида, опасна и непотребна активност европске породице). Јер, Вашингтерна највише и зазира од Кине и Русије, од њихове глобалне иницијативе зване БРИКС, светског блока који је велика нада малим и непрестано (од Вашингтерне) нападаним, експлоатисаним нацијама планете, у које свакако спада и малена Србија.

У таквој констелацији односа, мала Србија је, нема сумње, у незавидном положају. С друге стране - а када она то није била у опасном, компликованом положају, у својој историји (ако анализујемо бар последња два и по века.) У најновијој историји, у време радова на докрајчивању Југославије, француски министар Ролан Дима, рекао је у једном тренутку, 1991: *"Југославија је лабораторија будућих европских тешкоћа"*. Наравно да је у питању био намерни еуфемизам завршнице Вашингтерних радова на безбедносној архитектури и геометрији Југоистока Европе, а пре свега на стратегијском сакаћењу Србије и њених дугорочних националних интереса.

Србија је малена, немоћна, неуређена и даље, са нејасном улогом државе и надирањем новокапиталиста изнутра, и мултинационалки споља, наша држава је у свакој опцији тек небрањена ловина. Ако европске грађане, већ је извесно, очекују велики економски, па тиме и социјални потреси, можемо слободно да већ сада, 2015, стекнемо верну слику мултипликованих проблема мале Србије, неизвесног кандидата за ЕУ пред великим изазовима.

Српској политичкој класи већ извесни споразум ЕУ - САД намеће нужност израде макро - стратегије, која би у највећој мери наш малени српски брод спасла од чеоних удара великог новог цунамија званог *TTIP*. Србија се припрема за улазак у ЕУ, али су јој многе нове препреке на том путу. Постављене су јој тек када су невероватно лако у ЕУ воз убачене мале бивше комунистичке државе: Бугарска, Румунија, Словачка, Чешка. Једино су Србији ЕУ комесари наметнули, у бројним тачкама - предусловима за чланство, невероватан и недопустив услов - одрицање од сопствене историјске територије. То је, међутим, услов за чије испуњење нико од руководилаца Србије није добио мандат, нити ће га добити. Свака таква евентуална одлука српске владе у бу-

⁵² САД могу да преузму улогу позоришни јунака Вилотића из комада српског црнокомедиографа Душана Ковачевића, „Радован Трећи“. Могу да се придруже свету, а да им се нико не смеје у светском театру, већ да их поздраве громогласно, јер би се тако коначно вратили на пут Очева Оснивача САД, од којих се политичка класа САД одавно одметнула.

дућности, биће ништавна, јер није подвргнута непогрешивој универзалној провери демократског света - референдуму.

Комесари ЕУ (неодољиво подсећајући на некадашње комесаре Коминтерне), настављају да ломе српско руководство, да га изнурују. Чак повремено настоје да га психотизују, па потом примењују технике похваљивања српских лидера за наводну задивљујућу храброст, кад год осете да њихова техника „миц - по - миц,“ даје резултате. О томе сведочи и супердискретно формирање суштински паралелне Канцеларије за КиМ (важније од оне са Марком Ђурићем), на другом спрату Владе Србије у Београду, где не раде само Срби, већ и разни, српској јавности потпуно незнани, саветници и други стручњаци за што „мекшу“ истинску ампутацију КиМ и признавање друге албанске државе на Балкану.

Никако не сматрамо да је позиција српске владе лака, напротив. Али, прва дужност оних који воде наш народ јесте да издрже увек и неиздрживо. Погрешно је у тајности делати са снагама ЕУ на очиту ирреверзибилну штету Србије, јер је извесно да би актуелна власт, на челу са Александром Вучићем, чим би ошамућени, заплашени, безразложно импресионирани тим, у суштини интелектуално осредњим, службеницима Вашингтерне, били испраћени у ропотарницу историје убрзо по потписвању толико очекиваног документа о признавању наказне творевине *Косове*. Уз то не треба нико из власти да заборавља историјске поуке и српску статистику последица велеиздаје Државе и издаје сопственог народа.

Има још времена да се српска политика врати на пут самосвести, државотворности, истрајања на свом територијалном интегритету и да одбрани свој идентитет. На све набројано српско неумољиво се и упорно и даље атакује са свих бриселско - вашингтерновских страна. И то није од јуче - Вашингтерна је своју ловину Југославију (а све због Србије и српског народа) одабрала и прогони је од почетка деведесетих, па чак и од осамдесетих, у време Регана и Тачерове. Ми смо се(поново) нашли на путу прекомпоновања геополитичких целина савременог света, тј. у *завршним радовима на безбедносној архитектури и геометрији Југоисточне Европе*.

Политичка класа Србије овом процесу дугог трајања није поклањала дужну пажњу, нити је стратегијски припремала ефикасну одбрану и геополитичке изборе за будућност. Примедба је слична и за Милошевићев тим, као и за све потоње, до данашњег Вучићевог. Српска држава деценијама није имала, нити има данас, квалитетне стратегијске тимове наспрам оваквих колосалних, темељно сценаристички обрађених планова, јер су се у некакве надри - стручне стратегијске просторе одбране државе, увек укрцавали, деценијама, и до данас, нестручни људи, блиски лидерима.

Ни Вучић нема такав системски уређен сегмент статегијских снага државе, па зато и ова влада бива тако лако импресионирана стручњацима из света, у које се уздају као у најрођеније. Било која озбиљно утемељена држава, никада не би ни помислила, а камо ли ангажовала, личности попут Ентонија Блера, ратног злочинца кога је требало ухапсити први пут кад је крочио на

српско тло, због принципа незастаревања ратних злочина. Премијер Вучић има још времена, гледано из перспективе априла 2015, да пуно тога поправи и „наоружа се“ снагама и стручњацима који још увек нису уз њега. То ће му повратити самопоуздање, одвртити од њега разне магове и стручњаке за политички маркетинг (углавном продавце политичке магле, који се шетају по заосталом свету и зарађују лаке паре).

Суштинска помоћ за стратегијско оријентисање у будућности у оваквој, историјски тешкој ситуацији, свакако ће нашој влади бити догађаји које смо анализовали у овом раду. Следи девестирајући споразум ЕУ са САД о слободној трговини, БРИКС напредује и озбиљно најављује да ће одменити ММФ и Светску банку и донети праведније финансијско пословање на планети. А Србија, чак и да за саветнике има све највеће (додуше бивше) политичке величине, неће бити примљена у ЕУ барем пет и више наредних година. То је довољно време да Србија темељно припрема планове Б, В, Г, можда и Д, јер овај бриселски комесарски наметнути план А има само један циљ - да територијално, политички, војно, гополитички, за дуги историјски период, иреверзибилно осакати Србију.

БРИКС у том рекомпоновању српске стратегије може свакако да игра врло реалну и исцељујућу функцију. Ова планетарно делотворна и у блиској будућности итекако перспективна економско - политичка формација, финансијски све моћнија, а политички искрено несврстана, могла би да маленој Србији лако помогне у обновитељском предстојећем периоду. Актуелна политичка класа на власти, предвођена Вучићем, „само“ треба да смогне стратегијске видовитости за коперникански исцељујући обрт - да промени стратегијску парадигму. Косово и Метохија не сме, ни под којим условима да се преда Шиптарима - Албанцима, чиме би и захуктали план Велике Албаније (такође у завршници безбедносних радова на новој архитектури и геометрији Балкана) био коначно заустављен, а витални природни ресурси Србије на југу и у будућности помагали српском развоју.

Наших 60% ресурса је на српском Југу, а Вучић и његов тим упорно избегавају ову тему, мада је то предуслов српског одрживог развоја у XXI столећу. Српска власт мора да се пробуди, да не дозволи да се невидљиви енергетски рат против Србије води без икаквог нашег одговора. Вучићева влада у чињеници непомињаног енергетског рата на Југу мора да коначно увиди вишедеценијска стратегијска тумарања српске политичке класе и да у овом детаљу спозна сопствену историјску одговорност, која је њој запала данас. У овој стратегијској тачки је фокусиран можда најважнији део, од српског народа, и свих који у Србији живе, очекивано коперникански обрт. По себи се разуме да се од политичке класе која води Србију то очекује и да се подразумева. Уосталом, ово је вечити политички принцип човечанства, од Грка, до данас - са штитом, или на њему!

Литература:

1. ATTALI, Jacques, Dictionnaire du xxie siècle, Fayard, 1998; Une brève histoire de l'avenir, Fayard, 2009; Demain, qui gouvernera le monde ?, Fayard, 2011; Histoire de la modernité: Comment l'humanité pense son avenir, Robert Laffont, 2013; *Avec nous, après nous*, avec Shimon Peres, Fayard, 2013.
2. CHERENTI, Ricard et PONCELET, Bruno, *Le grand marché transatlantique. Les multinationales contre la démocratie*, Editions Bruno Leprince, 2014.
3. FAVARO, Danièle, *Europe - États - Unis : les enjeux de l'accord de libre-échange*, Yves Michel, Paris, 2014.
4. Le HYARIC, Patrick, *Dracula contre les peuples. Qu'est-ce que le "marché transatlantique"?*, Editions L'Humanité, 2013.
5. HILLARD, Pierre, *La marche irrésistible du nouvel ordre mondial : L'échec de la tour de Babel n'est pas fatal*, Editions François - Xavier de Guibert, 2013.
6. JENNAR, Raoul Marc, *Le grand marché transatlantique. La menace sur les peuples d'Europe* Editions Cap Béar, 2014.
7. PETROVIĆ PIROĆANAC, Zoran, *Geopolitika energije* (Bitna razvojna komponenta društva u HHI stoleću), Institut za političke studije, Centar „Jugoistok“, Beograd, 2010.

Документи

1. The Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) TTIP explained, European Commission, 19/03/2015.
2. REPORT OF THE EIGHTH ROUND OF NEGOTIATIONS FOR THE TRANSATLANTIC TRADE AND INVESTMENT PARTNERSHIP (Brussels, 2 - 6 February 2015)
3. „China - US - Europe Relations in a Global Perspective”, Yearbook of Contemporary World Studies 2011/ 2012, CCCWS, Beijing, 2013.

LES CLASSES POPULAIRES DE L'EUROPE, ALARMER LE MONDE ET CE QU'IL VA FAIRE LA PETITE SERBIE

Résumé: Nous sommes près d'un accord dévastant entre UE et les Etats - Unis, l'accord de libre -échange qui devrait créer un grand marché transatlantique qui, depuis quelques années, fait peur aux citoyens européens. En même temps, l'UE vit des secousses sociales, même des effervescences (Grèce) qui la font décliner, tandis que les 28 pays membres n'arrivent pas à trouver un chemin intrinsèque du développement, sans être dirigée par les Etats - Unis.

En même temps, le BRICS avance et annonce sérieusement qu'elle remplacera le FMI et la Banque Mondiale, et offrira une activité financière plus juste au monde.

Quant'à la Serbie, il est certain qu'elle ne sera pas acceptée dans la Communauté au moins avant 2020. Elle dispose, donc, de suffisamment du temps pour se préparer solidement contre les intentions du Washington de l'estropier irréversiblement: territorialement, militairement, politiquement, géopolitiquement, pour une longue période historique.

BRICS pourrait jouer, dans cette recomposition de la stratégie serbe, un rôle réel et de guérisseur. Cette formation économique- politique planétaire a une puissante perspective. Elle pourrait aider à la petite Serbie de manière significative dans sa période de reconstruction.

La classe politique serbe, menée par le gouvernement Vučić, ne devrait “que“ retrouver de l’audace stratégique pour une tournure des événements Copernicienne - le changement de paradigme stratégique.

Mots - clés: Marché transatlantique, classes populaires, OTAN économique, Washington, architecture et géométrie sécuritaire du Sud - Est européen, guerres des énergies, Partenariat transatlantique de commerce et d'investissement, altermondialistes